

ня в осінній період потужних, проте не перерослих рослин.

Метою наших досліджень було вивчення впливу різних варіантів удобрення гібридів ріпаку озимого на формування продуктивності культури в умовах Лісостепу України на чорноземах типових малогумусних.

Предметом досліджень були посіви ріпаку озимого гібридів 'Ексель' та 'Дембо'. Дослідження проводили відповідно до загальноприйнятих методик протягом 2015-2017 рр. Польові дослідження закладали за методом розщеплених ділянок. Попередник – пшениця озима. Площа облікової ділянки – 25 м². Повторення чотириразове. Схема дослідження передбачала вивчення наступних факторів: Фактор А – Гібриди: 'Ексель' і 'Дембо'. Фактор Б – удобрення: 1. N₈₀P₆₀K₈₀ (контроль); 2. N₈₀P₆₀K₈₀ + «Квантум» (4-6 спр. листків); 3. N₈₀P₆₀K₈₀ + «Реакком хелат бору» (46 справжніх листків);

Результати досліджень показали, що застосування у підживлення комплексу мікроелементів на фоні основного удобрення, мало позитивний ефект на ріст та розвиток рослин ріпаку озимого у період осінньої вегетації.

Аналізуючи результати досліджень, можна зробити висновки, що застосування позакорневих забезпечує задовільний ріст та розвиток рослин ріпаку озимого в період осінньої вегетації та дозволяє отримати високі показники збереженості рослин в період відновлення весняної вегетації. Найвищі показники збереженості рослин культури було отримано на варіантах із застосуванням N₈₀P₆₀K₈₀ + «Квантум» у фазу 4-6 справжніх листків. Вони становили у гібриду 'Ексель' – 73,1 %, у гібриду 'Дембо' – 68,8 %.

УДК 631.872

Гавриш С. Л., в. о. заст. директора з наукової роботи

Донецька державна сільськогосподарська дослідна станція НААН України

E-mail: gavrishsl@ukr.net

ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРИПОСІВНОГО РЯДКОВОГО ВНЕСЕННЯ ГРАНУЛЬОВАНОГО БІОГУМУСУ В ЛІТНІХ ПОСІВАХ ЕСПАРЦЕТУ

При літніх строках сівби надзвичайно актуальною стає проблема адаптування посівів до несприятливих гідротермічних умов вегетації. Для вирішення цієї проблеми доцільно використовувати заходи, що спрямовані на стимулювання інтенсивного розвитку рослин на початкових етапах органогенезу.

Метою досліджень було визначення ефективності припосівного рядкового внесення гранульованого біогумусу в літніх посівах еспарцету.

Схема дослідження передбачала припосівне внесення в рядки гранульованого суперфосфатудозою 10 кг/га діючої речовини, гранульованого біогумусу в дозах 200, 250 і 300 кг/га, контроль – без добрив. Перед сівбою проведено інкрустацію насіння мікродобривом реаком-С-соє (3,5 л/т) в комплексі з інокуляцією біопрепаратами Аурилл (1 л/т), Ризобіфит (1 л/т) і Фосфоентерин (1 л/т).

Облік урожаю зеленої маси проводили на другому році життя, насіння – на третьому. Спостереження і підрахунки проводили відповідно до загальноприйнятих методик: «Методика полевого опыта» Б. А. Доспехова, «Методика проведення дослідів по кормовиробництву», метод визначення об'єму кореневої системи Д. А. Сабініна та І. І. Колосова.

Перед уходом на перезимівлю середній об'єм кореневої системи при застосуванні біогумусу в дозі 250-300 кг/га був 6,36,4 смі, що на 12,5-13 % більше порівняно з контролем, кількість справжніх листків – 6,0 шт./роsl., висота рослин

– 11,4 см. Після відновлення вегетації навесні посіви II року життя на цих ділянках характеризувались максимальною густотою рослин – 267–280 шт/мІ, зимостійкість рослин склала 88,4–88,9 %, що на 4,0–4,5 % перевищувало контроль та на 0,3–0,8 % варіант з мінеральними добривами P₁₀. Кращий розвиток рослин сприяв стійкості рослин до збудників хвороб, загальна ураженість рослин скоротилась з 19% до 14 %.

На ділянках, де вносили біогумус дозою 250 або 300 кг/га, забезпечена максимальна урожайність зеленої маси 34,85–35,20 т/га, насіння 1,01–1,03 т/га. Прибавка до контролю зеленої маси склала 8,16–8,36 т/га і 0,33–0,35 т/га насіння, тобто по цих варіантах помилка була в межах дослідження.

Аналіз економічної ефективності застосування добрив проводили за весь термін життя посіву, тобто за три роки (2012–2014 рр.). В перший рік життя не створюється урожай товарної сільськогосподарської продукції, у 2013 році збирали і реалізовували зелену масу, у 2014 році – насіння. Припосівне внесення біогумусу в дозі 300 кг/га дозволило отримати максимальний прибуток – 12322 грн/га, що на 4940 грн/га більше за контроль. Однак за рентабельністю найкращим виявився варіант з дозою біогумусу 250 кг/га 142,9 % (+ 2,9 %). Тобто, для раціонального використання фінансових ресурсів у поєднанні з високими показниками урожайності доцільно застосовувати дозу біогумусу 250 кг/га.